

ŞEHİT PİLOT YÜZBAŞI FETHİ BEY: ADI FETHİYE'YE VERİLDİ

Muğla'nın ilçesi olan Fethiye'ye adı verilen Yüzbaşı Fethi Bey, ülkemizin ilk şehit pilotuydu. Fethi Bey, Bahriye Çarkçı Ameliyat Mektebi'nde (Deniz Çarkçı Lisesi) okuyup 1908'de çarkçı oldu. Üsteğmen rütbesiyle askeri fabrikalar ve Hamidiye Kruvazöründe görev yaptıktan sonra 1912'de uçak makinisti olarak eğitilmek üzere İngiltere'ye gönderildi. İngiltere'de pilotluk yeteneği fark edilince pilotluk eğitimine yöneldi. Balkan Savaşı başlayınca eğitimi yarıda kesilen Fethi Bey, İstanbul'a dönüp askeri pilot oldu. Savaşta; uçaktan bomba atabilen ve gece uçuşu yapabilen ilk pilotlarımızdan biri olunca kendisine Liyakat Madalyası verildi. Uçakların savaşdaki önemi anlaşılınca uçak sayısının artırılması için çalışmalar başlatıldı. Bu çabalara destek olanlardan biri de Belkıs Şevket Hanım adlı müzik öğretmeni idi. Belkıs Şevket Hanım; 1913'te kurulan Osmanlı Kadınlarının Hukukunu Savunma Derneği'nin (Osmanlı Müdâfaa-i Hukuk-u Nisvan) üyesiydi. Dernek; uçak alınması için bağış toplamak amacıyla bir uçaktan bağışa davet kartları atmak isteyen Belkıs Hanım'ın önerisini kabul etti. Kolordu komutanlığının onayıyla, Belkıs Hanım, 2 Aralık 1913'te Üsteğmen Fethi Bey'in uçağına bindi. Uçak, İstanbul üzerinde tur atarken Belkıs Hanım da bağış talep kartlarını uçaktan attı. Üsteğmen Fethi Bey bir Türk kadınına uçuran ilk pilot oldu.

Adı Fethiye'ye verilen Şehit Pilot Yüzbaşı Fethi Bey

İstanbul'dan İskenderiye'ye uçma görevi

Fethi Bey; 1914'te yüzbaşılığa yükseltildi ve hükümetin emriyle İstanbul'dan Mısır'a uçuşu istenen iki uçaktan birinin pilotu oldu. İstanbul-İskenderiye Hava Seyahati adlı uçuşun bir amacı, Balkan Savaşı yenilgisinden sonra halka moral vermektir. Diğer amaç, Orta Doğu'da başlatılan Osmanlı karşıtı hareketleri önlemek

için devletin uzak eyaletlere ulaşabilecek güçte olduğunu kanıtlamaktı. Fethi Bey'in Bleriot marka uçağı ve Teğmen Nuri Bey'in Deperdussin marka uçağı 8 Şubat 1914'te İstanbul'dan havalandı. Uçaklarda, çevreyi gözleyerek haritadaki rotayı kontrol eden rasit unvanlı birer subay daha vardı. Fethi Bey ve rasit Sadık Bey'in uçağı; plana göre 7 kente iniş ve kalkış yaparak 19 Şubat günü Şam'a ulaştı. Bir hafta sonra, Fethi Bey'in uçağı Kūdüs'e gitmek üzere havalandı. Teberiyeye Gölü yakınında, kanat kirişi kırılan uçak düşünce Yüzbaşı Fethi Bey ve rasit Üsteğmen Sadık Bey 27 Şubat'ta şehit oldu. İlk hava şehitlerimiz, Emeviyye Camisi'nin yakınına defnedildi. Diğer uçağın pilotu Teğmen Nuri Bey ve rasit Yüzbaşı İ. Hakkı Bey, yola devam ederek Şam'dan Yafa'ya ulaştı. Yafa'dan 11 Mart'ta havalanan uçakları denize düşünce Pilot Nuri Bey şehit oldu, rasit İ. Hakkı Bey kurtuldu. Yüzbaşı Fethi Bey; ilk hava şehidimiz olduğu için Sultan Reşat, 26 Mart 1914'te adı Roma İmparatorluğu döneminden beri Meğri olan ilçeye Fethiye adını verdi. Aynı yıl, Fethi Bey'in uçağının düştüğü yerde ve İstanbul'da anıtlar yaptırıldı. Bu şehitlerimizin anısına 2001'de Türk Hava Kuvvetleri ve TRT işbirliğiyle o iki uçağın benzerleri yapıldı. Uçaklar 15 Mayıs 2001'de havalandı ve eski rotayı izleyerek İskenderiye'ye ulaştı. TRT bu projeye ilgili belgeseller yayımladı. Fethi Bey anısına 2004'te Fethiye'de bir anıt yaptırıldı.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü